

สั ต ร ี ท ั ศ น์ บั น เ ท ิง

กาญจนา แก้วเทพ

ไปดูและมาเป็น คนโง่ กันเถอะ Forrest Gump

แม้ว่า “สิ่งที่มีอยู่” (แท้)
จะไม่ใช่สิ่งที่ดีเลิศที่สุด
ของร่างกาย แต่ถ้าเราพอใจในสิ่งที่เรามี
และใช้สิ่งที่เรามี อยู่ให้ดีที่สุด
นี่ก็ไม่สำคัญ แล้วว่าจะเป็
“สมอง” หรือ “แท้”

ภาพยนตร์เรื่อง “ฟอร์เรสต์ กัมพ์” (Forrest Gump) นี้ จะว่าไปแล้วเป็นภาพยนตร์ที่ก่อตัวมาจากสภาพความเป็นจริงของสังคมอเมริกัน และจะสร้างได้อย่างถึงแก่นก็ต้องเป็นคนอเมริกันสร้าง เช่นเดียวกับที่จะดูให้เข้าใจได้อย่างถึงกันก็ต้องให้คนอเมริกันดูเหมือนกัน เรียกว่าเป็นภาพยนตร์ที่เกิดมาจากสังคมอย่างอเมริกัน โดยคนอเมริกัน และเพื่อคนอเมริกันโดยแท้ แต่หากคนชาติอื่น เช่น คนชาติไทย ไปดูแล้วจะเก็บเอาแง่มุมอะไรไป คิดทบทวนดูบ้าง ก็คงจะไม่ผิด กตึกาแต่อย่างใด เพราะสังคมไทยเราก็เดินตามหลังสังคมอเมริกันต้อยๆ จนเกือบจะเป็นน้องรองของอเมริกันไปแล้ว

ถ้าเปรียบเทียบภาพยนตร์เรื่องนี้ว่า เป็นเพชรเม็ดหนึ่งแล้ว ถึงแม้จะไม่แวววาว แวววาวระดับระย้าทับทรวงอันลือลั่น แต่ทว่าเพชรเม็ดนี้ก็มีหลายเหลี่ยมหลายมุม ที่เจียรไนออกมาได้อย่างงดงาม ดังที่ ผู้เขียนจะขอพลิกส่องดูหน้าของเพชรเม็ดนี้ จากแต่ละมุมดังต่อไปนี้

Made in USA

ฉบับตัวจริงเสียงจริง

สังคมอเมริกันเป็นสังคมที่พื้นฐานของสังคมมาจาก “ระบบแข่งขัน” จิตวิญญาณของคนอเมริกันจึงเป็นจิตวิญญาณของม้าแข่งที่กำลังวิ่งอยู่ในลู่วิ่ง ม้าตัวหน้าเป็นเป้าหมายที่เราต้องโค่นล้ม และม้าตัวสุดท้ายจะต้องถูกคัดออกจากสนาม

และในลู่วิ่งแข่งขันแบบนี้ คนอเมริกันมีความเชื่อและความคิดที่ว่า คนที่จะเข้าสู่เส้นชัยก็คือ “คนที่มีส่วนปัญหาเฉลียวฉลาดอย่างสูงสุด”

แต่แล้วถ้าเราเป็นฝรั่งเราก็คงต้องร้องออกมาว่า “Oh my God พระเจ้าช่วยด้วยเถอะ นี่มันอะไรกันนี้ ทำไมคนที่ประสบความสำเร็จอย่างสุดยอดทุกอย่างของความใฝ่ฝันแบบอเมริกัน (เรียนจบมหาวิทยาลัย เป็นนักกีฬายอดเยี่ยม ได้จับมือกับประธานาธิบดี ได้เหรียญล้ำค่าทางได้เป็นเศรษฐีพันล้าน ฯลฯ) จึงได้กลายเป็น “อ้ายจ๊ิง” ที่มีโอกาสไม่ถึง 100 ด้วยซ้ำไป”

มีคำตอบหลายคำตอบให้กับปรากฏการณ์นี้ บางคนบอกว่า มันเน้นโชคสำหรับคนใจแบบกัมพ์ บางคนบอกว่าเป็นเรื่องบังเอิญหรืออุบัติเหตุทางประวัติศาสตร์ บางคนก็บอกว่าเป็นเพราะกัมพ์เป็นคนที่มีความตั้งใจดีต่อเพื่อนมนุษย์ ฯลฯ

แต่ดูเหมือนว่า กัมพ์เองจะไม่ได้สนใจที่จะพูดถึงหรืออธิบายถึงความสำเร็จในชีวิตของเขาเท่าไรนัก สิ่งที่เขาต้องการจะพรรณาน่าก็คือ ในสังคมแห่งการแก่งแย่งแข่งขันนั้น มีอะไรเกิดขึ้นกับมนุษย์และความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เรานับ

ในโลกใบเล็กของรถนักเรียน รถชนทหาร แท้อันนิ่งรอตเมสต์ คือภาพจำลองของสังคมใหญ่ ในสังคมเช่นนี้ ทุกคนพยายามจับจ้องครอบครองทุกอย่างเข้าไป เป็นของตัวให้มากที่สุด พร้อมกับกีดกันปิดทาง หรือปิดแข่งปิดขาดคนอื่นให้ออกไปพ้นเส้นทาง

ในสังคมเช่นนี้ ไม่มี “ที่ว่าง” สำหรับการแสดงน้ำใจเสียเลย

แต่ทว่ากัมพ์ก็ยังมองโลกในแง่ดี เพราะเขาได้ประสบกับเสียงสวรรค์ถึง 2 ครั้งในโลกของการแก่งแย่งแข่งขันนี้ เสียงแรกแห่งความมีน้ำใจมาจากผู้หญิงตัวเล็ก ๆ ชื่อเจนนี่ และเสียงที่สองมาจากชายผิวดำผู้ต่ำต้อยในสายตาของชาวอเมริกัน

หากอ่านความนิยมแบบนัยยะส่วนตัว (ความหมายโดยอ้อม) ของฉากตอนนี้อาจจะเหมือนหนังเรื่อง 1984 ของ จอร์จ ออร์เวล ที่สังสารบอผู้ดูว่าในท้ายที่สุดแล้ว ความหวังของโลกระบบทุนนิยมจะมีอยู่ที่ใครบ้าง คนกลุ่มไหนที่จะ “เหลือที่ว่าง และสร้างเสียงสวรรค์” ให้เกิดขึ้นในสังคมที่มีลมหายใจเข้าออกเป็นการฟาดฟันมนุษย์ด้วยกันเช่นนั้น

ชื่อไมตรีจิตจากสังคม

คนแปลกหน้า

ผู้ที่เคยอ่านเรื่อง “Stranger” ของ อัลแบร์ กามู คงเข้าใจได้ว่า “อาการแปลกหน้าและการที่คนแปลกหน้าเกิดขึ้นเต็มไปทุกหวัระแห่งนั้น” เป็นผลลัพธ์อย่างหนึ่งของสังคมที่เราได้กล่าวถึงมาข้างต้น

เพราะเมื่อมนุษย์เราต่างมองไม่เห็นกันและกันเป็นเพื่อนร่วมโลกที่ต้องร่วมเกิดแก่ เจ็บ ตาย ร่วมกันเสียแล้ว หากแต่กลับกลายเป็นม้าแข่งที่ต้องไล่บดขยี้กันเอง เมื่อนั้นมนุษย์ก็จำเป็นต้องสร้างเกราะมาห่อหุ้มตัวเองเอาไว้ให้ปลอดภัยจากการโจมตีของผู้อื่น

ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นก็คือบุคลิกภาพของคนที่อยู่ในสังคมเช่นนี้จะออกมาเป็นแบบ “แปลกแยกกับตัวเอง” และ “แปลกหน้ากับคนอื่น” เริ่มตั้งแต่ไม่กล้าเปิดเผยตัวตนที่แท้จริง ต่อมาก็ไม่กล้าเปิดเผยความในใจ และลงท้ายด้วยการไม่กล้าแม้แต่จะเปิดปากพูดคุยกับคนที่ไม่รู้จัก

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ฉายแสงมาให้เห็นอาการแปลกหน้าในฉากต่าง ๆ รวมทั้งได้เสนอแนะทางออกที่ดูโง่งงไปตามแบบวิธีของกัมพ์ วิธีทำลายกำแพงแห่งความแปลกหน้าแบบแรก เมื่อหนูน้อยกัมพ์

พูดสนทนา “ไม่ไปพูดหรือไม่ไปไหนกับคนแปลกหน้า” ดังนั้น หนูน้อยจึงแนะนำตัวเองกับครูสาวสารดีโรงเรียนว่า “My name is Forrest Gump” เมื่อเราเริ่มให้นามของเราเป็นที่รู้จักต่อผู้อื่น เมื่อนั้นเราก็ไม่เป็นคนแปลกหน้าต่อกันอีกต่อไป

เช่นเดียวกับการใช้การสนทนาพูดคุยโดยเล่าเรื่องของตัวเรา เปิดเผยตัวเราให้ผู้อื่นได้รู้จักเสียก่อน ซึ่งได้แก่ฉากสำคัญของเรื่องที่กัมพ์เล่าเรื่องราวของเขาให้แก่เพื่อนที่รอตโดยสารคนแล้ว-คนเล่าฟังอย่างต่อนิ่ง

ความนัยระหว่างบรรทัดได้บอกเราแล้ว ในชั้นแรก วิธีการของกัมพ์อาจจะเป็นหมัน ใช้การไม่ได้ แต่หากเรายืนหยัดต่อวิธีการของเรา กำแพงแห่งความแปลก-

หน้าก็จะค่อยๆ แบนบางลงไปเรื่อย ๆ ดังเช่น
ปฏิกิริยาของผู้คนที่แก้มที่พุดคุยด้วยเริ่มมี
มิติจิตใจมากขึ้น (และที่น่าสนใจก็คือ
มีใครบ้างที่ “รับฟัง” “เข้าใจ” และ “ซึมซับ”
เรื่องที่แก้มเล่าให้ฟัง หนึ่งกำลังบอกเราว่า
ในสังคมนี้จะมีคนประเภทไหนบ้างที่เปิดหู
และเปิดใจรับฟังเรื่องราวของคนอื่นบ้าง)
และเมื่อ “กำแพงที่มองไม่เห็นระหว่าง
มนุษย์ถูกทำลายลง” แก้มก็ได้คู่สนทนากับ
ความหมกมุ่นที่แท้จริง

มีแต่ “ยอมแพ้” ผู้อื่น เท่านั้นจึงจะ “ชนะ” ตัวเองอย่างถึงที่สุด

ในสังคมที่มุ่งหน้าสู่การแข่งขัน และ
ผู้ที่แข็งแกร่งเท่านั้นจึงจะอยู่รอดและได้
ชัยชนะตามหลักของดาร์วิน ถ้าเช่นนั้นแล้ว
ทางเลือกของผู้ที่อ่อนแอเช่นแก้ม (รวมทั้ง
กลุ่มผู้อ่อนแอกลุ่มอื่นๆ) จะเหลืออะไร
อย่างอื่นเล่าถ้าไม่ใช่ความพ่ายแพ้เพียง
ประการเดียว

ผู้ที่ค้นพบเคล็ดลับของการต่อสู้ของ
“ผู้อ่อนแอ” ก็คือเจนนี กัลยาณมิตรของ
แก้ม ครั้นแล้วครั้งเล่าที่เธอชี้แนะแก้มว่า
“เมื่อรู้ตัวว่าอ่อนแอก็อย่าไปปะทะต่อสู้
แต่ขอให้ “หันหลังให้” (Turn Turn Turn)
และวิ่งหนีไปเสีย”

แก้มใช้วิธีนี้ทั้งในการหนีเพื่อหนี
ที่เกรงในโรงเรียนและเข้าศึกษาในสงคราม-
เวียดนาม

การที่แนะนำเจนนีนี้เป็นเครื่องหมาย
คำตามทางปรัชญาอันที่ใหญ่ที่สุดที่มนุษย์-
ชาติกำลังขบคิดอยู่ในปัจจุบันนี้

ในท่ามกลางกระแสการรุดตัว
ไปข้างหน้าอย่างรวดเร็ว ท่านพุทธทาส
กลับชี้แนะว่า “ขอให้เรามาถอยหลัง
เข้าคลองกันดีกว่า”

ในท่ามกลางการค้นคว้าด้านวิศวะ-
กรรมชีวภาพของพืชพันธุ์ต่างๆ ทั่วโลก
กลับเสนอว่า วิธีการท่าเขตรแบบ “อกรรม”

คือไม่ต้องเข้าไปทำอะไรกับการเกษตร
ให้มากนัก

ท่ามกลางกระแสการเสริมสร้าง
ความแข็งแกร่งให้กับกลุ่มนักกิจกรรมสตรี
ก็มีบางคนเสนอว่าเพราะผู้หญิงเป็นเพศ
ที่อ่อนแอ ดังนั้น จึงควรใช้ความอ่อนแอ
ให้เป็นประโยชน์อย่างสูงสุด

รวมทั้งข้อเสนอแบบเท่าที่เราได้ยิน
จนคุ้นชินแล้วว่า “ใช้ความอ่อนนุ่มพิชิต
ความแข็งแกร่ง” เพราะมีแต่เท่านั้นที่จะ
เอาชนะหินมาได้

แม้ว่าข้อเสนอที่กล่าวมาข้างต้น
ยังต้องรอผลการพิสูจน์อีกยาวนาน แต่ทว่า
สิ่งที่พอจะมองเห็นได้ในขณะนี้ก็คือ การที่
เราจะตัดใจพูดกับตัวเองว่า “ยอมแพ้
เสียเถอะ” ในสังคมที่ผู้ “มั่งกู่แห่งชัยชนะ”
เป็นความปรารถนาสุดท้ายอันหนึ่ง “ประโยค
ดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่ยากที่สุดที่จะกล่าว
ออกมาได้ (ไม่ว่าจะรู้ตัวว่า “อ่อนแอ” หรือ
“ไม่มั่ง” อย่างไม่เห็นหนทางชนะเลยก็ตาม)

ดังนั้น การที่จะผ่านพ้นขั้นตอนนี้ไป
“ยอมแพ้” ผู้อื่นได้นั้น เราจำเป็นต้อง
“เอาชนะ” จิตใจตัวเองและอัตตาของ
ตัวเองเสียก่อน (ตามคำพูดของพระพยอม
ที่ว่า “ยอม (แพ้) ไม่เป็น ก็ยืนไม่ได้นะโยม”)
สิ่งที่น่าสังเกตสำหรับ “การยอมแพ้”
ของแก้มก็คือ แม้ว่าในระยะเริ่มแรกแก้ม
จะจำเป็นต้องยอมแพ้เพราะถูกบีบบังคับ
จากภายนอก (ถึงสู้ต่อไปก็ไม่ทางสู้)

แต่ในขั้นต่อมา การยอมแพ้ของ
แก้มก็เริ่มแตกต่างจากคนอื่นตรงที่ว่า
เป็นการยอมแพ้อย่างตั้งใจ เป็นการยอมแพ้
อย่างสุดจิตสุดใจ เขายอมแพ้อย่างเข้าใจ
ตัวเอง เข้าใจจุดอ่อนจุดแข็งของตัวเอง
ทำให้แก้มพักกลายเป็น “อันหนึ่งอันเดียว
กับการพ่ายแพ้”

เพราะฉะนั้น เมื่อแก้มยอมแพ้
ด้วยการวิ่งหนี เขาก็ไม่พะวงกับผู้ไล่ล่า
อีกต่อไป หากแต่ได้กลายเป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันกับ “การวิ่งหนี” และทำให้
“วิ่งหนีได้อย่างดีที่สุด” (และแก้มก็เรียนรู้

“การเป็นหนึ่งเดียวกับทุกเรื่อง” ไม่ว่าจะ
เป็นการวิ่ง การเล่นโป่งปอง การประกอบเป็น
 ฯลฯ และนี่ทำให้เราได้กลิ่นอายของ “เซ็น”
ลอยลมมาใกล้ ๆ)

ดูเหมือนว่าภาพยนตร์เรื่องนี้ “การแพ้
การชนะ” ดูจะเป็นเรื่องไม่สำคัญเพราะ
ดูเหมือนว่า “ผู้แพ้ชนะ” ยังคงจะเข้าหากว่า
“ผู้ชนะชนะเสีย” อยู่หลายเท่าไปเสียแล้ว

เมื่อ “หนึ่งสมอง” VS “สองเท้า”

การดูภาพยนตร์เรื่องนี้กระตุกให้เรา
ต้องหันกลับมาทบทวนระบบคุณค่าที่เรา
เคยให้กับอวัยวะต่างๆ ของร่างกายกัน
เสียใหม่

ทุกวันนี้ ผู้หญิงเราสนใจแต่ใบหน้า
ผิวพรรณ เส้นผม ส่วนผู้ชายก็สนใจแต่
ทรวงอก ช่วงขา ช่วงสะโพกของผู้หญิง
เหมือนกัน

ส่วนพวกนักวิชาการปัญญาชนใน
มหาวิทยาลัยก็มุ่งที่จะพัฒนาปัญญาให้เลิศ
ด้วยการให้ความสนให้กับสมอง พวกเขา
เชื่อว่าชีวิตของคนเราจะรุ่งหรือจะลับก็อยู่ที่
หัวสมองนี้แหละ

แต่ ฟอว์เรสต์ แก้ม ก็กลับให้คำตอบ
กับตัวเองว่า “มีแต่เท้าและเท้าเท่านั้น”
ที่สำคัญที่สุด เพราะเท้าจะพาเราก้าวไปสู่
เป้าหมายเบื้องหน้าที่ต้องการ

วิถีคิดของแก้มที่เหมาะสมอย่างยิ่ง
สำหรับคนที่มิสมองไม่มากอย่างเขา เขา
ถือหลักการว่า แม้ว่า “สิ่งที่มีอยู่” (เท้า)
จะไม่ใช้สิ่งที่ดีเลิศที่สุดของร่างกาย แต่ถ้า
เราพอใจในสิ่งที่เรามีและใช้สิ่งที่เรามีอยู่ให้
ดีที่สุด นี่ก็ไม่สำคัญแล้วว่าจะเป็น “สมอง”
หรือ “เท้า”

หลักการง่าย ๆ แบบนี้ แม้แต่คนที่
สมองเต็มไปหมดแบบแดนนี่ เทลเลอร์
ก็ยังไม่อาจจะเข้าใจได้ แดนนี่ผู้เคยมันอก-
มันใจกับหัวสมองของเขาอย่างยิ่ง แต่ทว่า
เมื่อ “สูญเสียเท้า” ไป 2 ข้าง หัวสมองเขา
ก็พาลพิจารณาไปด้วย

แต่นี้ก็เหมือนพวกเราหลาย ๆ คน
ที่เคยมองข้ามสิ่งหนึ่ง ๆ ที่ตัวเองมีอยู่ เพราะ
เห็นว่าเป็นสิ่งธรรมดา ไม้วิเศษวิโส เห็นว่า
ต่ำต้อยเพียงปลายเท้า แต่เมื่อขาดเท้า
ไปแล้วนั้นแหละ เราจึงจะรู้สึก

อันที่จริงจากคดีของภาพยนตร์
ที่เคยถือว่า “เท้า” เป็นสิ่งที่ต่ำต้อยนั้น
ในด้านพุทธศาสนากลับคิดตรงกันข้าม
เพราะเราอาจจะเข้าสู่นิพพานได้ก็ด้วย
การใช้เท้าเดินจงกรมหรืออาจจวิกรแสวงบุญ
และบำเพ็ญเพียรในที่สันโดษได้ก็ด้วยการ
ใช้เท้าเข้าไปเสาะแสวงหา

ความหมายของเท้ามันจะสำคัญ
มากยิ่งขึ้น หากเราใช้เท้าเพื่อก้าวเดิน
ออกจาก “ตัวเอง” ออกจากการเกาะ-
ติดอยู่กับตัวเองให้เข้าไปหาผู้อื่น

และเพราะความสำคัญดังกล่าว
ของเท้า ผู้หญิงจึงจึงถูกตีกรอบความ
ก้าวหน้าของเธอด้วยประเพณีการรัดเท้า
ให้เล็กเข้าไว้ ซึ่งเท่ากับขีดเส้นรอบวงของ
โลกให้เธออยู่

ในหนังเรื่องนี้ได้สาธิตให้เห็นถึง
“วิธีการใช้เท้าอย่างยอดเยี่ยมที่สุด” กัมพ์
นั้นใช้เท้าเพื่อจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยและ
ใช้เท้าเรียนจนสำเร็จ ทั้ง ๆ ที่มหาวิทยาลัย

นั้นเป็นสนามของคนที่เขาใช้สติปัญญา
กันล้วน ๆ

อย่างไรก็ตาม เมื่อกัมพ์ใช้เท้าของเขา
พาตัวเองผ่านไปไม่ได้ในมหาวิทยาลัย เขาก็
ต้องถามตัวเองว่า สำหรับเหตุการณ์
ที่มีการกีดกันไม่ให้คนผิวดำเข้ามาร่วม
เรียนในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นการกระทำ
ที่แฉใจหรือว่า “ฉลาดปราศรัยเปรี๊ยะ
อย่างยิ่งแล้ว”

จากจุดเริ่มต้นของเด็กที่แทบจะ
ใช้เท้าเดินแบบธรรมดาทั่วไปไม่ได้ด้วยซ้ำ
กัมพ์ใช้เท้าของเขาเก็บเกี่ยวเอาความสำเร็จ

หรือเปล่าหนอ)

การตบแก้มสถาบันหลัก อย่างเบา ๆ

ในภาพยนตร์เรื่องนี้ บรรดาสถาบัน-
หลักต่าง ๆ ของสังคมไม่ว่าจะเป็นสถาบัน
การเมือง ศาสนา การศึกษา การทหาร
ฝ่ายชาย ฝ่ายขวา ฝ่ายต่อสู้เพื่อการ
เหยียดผิว ล้วนแล้วแต่ถูกนัยกัมพ์คนที่
แต่เกิดมาปัญญาอ่อน แต่ก็ยังฉลาดพอจะ
ตั้งคำถามกับความไร้สาระกับสถาบัน
เหล่านี้

ลองดูตัวอย่างเมื่อกัมพ์เปิดฉาก
แย็บเบา ๆ ต่อสถาบันการศึกษา ครูใหญ่
ของโรงเรียนที่เป็นตัวตั้งตัวตีในการจัด
จำแนกแบ่งแยกประเภทผู้คนออกเป็น
กลุ่มต่าง ๆ โดยอาศัยเส้นวัดไอคิวเป็น
เส้นกัน และเป็นผู้คุมกฎรักษาหลักการว่า
เด็กคนไหน อยู่ตรงไหนของเส้นไอคิว จึงจะ
มาเข้าเรียนได้

อย่างไรก็ตาม เมื่อพบเข้ากับข้อเสนอบน
แบบเอาตัวเข้าแลกของคุณแม่ของกัมพ์
เพื่อให้ลูกชายเข้าโรงเรียนธรรมดาได้ ครูใหญ่
จอมหลักการก็กลายเป็น “หลักการเสื่อม”
ทันที และคนดูก็พลอยได้ดูตัวอย่างการ-
กระทำของคนนี้ “High IQ. แต่ low
morale” ว่าเป็นแบบนี้หรือไม่

สถาบันที่ถูกตบแก้มเบา ๆ ต่อมา
ก็คือสถาบันทหาร ซึ่งมีหน้าที่หลักในการ
ทำสงคราม และสำหรับสงครามอันยิ่งใหญ่
เช่นสงครามเวียดนามนั้น ได้ถูกกัมพ์
วาดภาพเสียจนเห็นว่า ในความเป็นจริงแล้ว
ทหารหาญเหล่านี้มีชีวิตที่เป็นวีรกรรม
อันยิ่งใหญ่กันอีกเท่าไหน

แต่ทว่าที่ลึกซึ้งไปยิ่งกว่านั้นก็คือ
กัมพ์ได้แสดงให้เห็นว่า สงครามได้ทำลาย
ความไฝฝืนของคนเล็ก ๆ ที่คิดเพียงแต่
จะเป็นพ่อค้ำกึ่งเท่านั้นให้พังทลายไป
และสงครามยังสร้างคนที่เกาะติดอยู่กับ
เกียรติยศเกียรติศักดิ์ เช่น แดนนี ที่หลงลืม
ความสำคัญของตัวเองไปจนหมดสิ้น

กัมพ์บอกพวกเราน้ำเสียงขี้อาย
ของเขาว่า การเป็นทหารที่ดีไม่ใช่เรื่องยาก
สำหรับคนอย่างเขา เพราะเพียงแค่ว่าตาม
คำสั่งอย่างสุดจิตสุดใจ ไม่ต้องคิดอะไร
ไม่ต้องถามอะไร ก็จะเป็นทหารที่ดีได้
อย่างแน่นอน

การวิพากษ์วิจารณ์ของกัมพ์นั้นยัง
กินทางแถวเผื่อแผ่ไปถึงกลุ่มผู้ปฏิเสธ
สังคมเก่าและต้องการจะแสวงหาสังคมใหม่
กัมพ์บอกกับเจนนี่ว่า สำหรับผู้ชายฝ่าย
หัวก้าวหน้าที่ยังสามารถจะคบหาผู้หญิง
คนรักได้อย่างหน้าตาเฉย ไม่ว่าจะมีข้ออ้าง
ว่า "ไม่ได้ตั้งใจ แต่เพราะทุนนิยม จักร-
พรรดินิยมทำให้ผลอัตรทำอย่างนี้" สำหรับ
ผู้ชายก้าวหน้าที่ทำเช่นนั้น อย่าไปเชื่อ
คำพูดว่าละอูทิศตนแบบคนมีอุดมการณ์
ของเขาอยู่เลย เพราะนั่นเป็นคำพูดที่
ว่างเปล่าและไม่ได้เอ่ยมาจากใจของคน
รักมนุษย์อย่างแท้จริง

อาจมีหนุ่มสาวจำนวนมากที่ยึดติด
อยู่กับอุดมการณ์ที่เดินไปตามเส้นทางของ
"Are you going to San Francisco?"
แต่กัมพ์เสนอให้มนุษย์เราลืมหามตามโลก
อย่างแท้จริง และถ้าถูกคนที่จะไปซาน-
ฟรานซิสโกตอบหน้าเอาอย่างนั้น ก็กลับ
อุลามาที่บ้านเก่าของเราดีกว่า

แม้แต่พวกคนดำที่เลือด "racist"
เข้าตากั้เช่นกัน กัมพ์ก็ได้ตั้งคำถามแบบเดียว
กันว่า เราจะเอาอุดมการณ์เรื่องสีผิวมา
จำแนกมิตรและศัตรู (ซึ่งถ้าทำเช่นนั้น
ผู้ต่อต้านการเหยียดผิวก็ไม่แตกต่างอะไร
ไปจากสิ่งที่เราต่อต้านอยู่) หรือเราจะ
ลืมหามมองดูคนแต่ละคนที่เป็นจริง

นี่คงจะเป็นเสียงทักท้วงที่ควรค่า
แก่การรับฟังสำหรับบรรดาขบวนการ
เปลี่ยนแปลงสังคมว่า เราจะพิจารณา
"คนๆ หนึ่งในฐานะที่เป็นมนุษย์คนหนึ่ง"
หรือจะเอาเกณฑ์ที่เป็นนามธรรมต่างๆ
ไม่ว่าจะเป็น ชนชั้น เพศ หรือสีผิว มา
ครอบแล้วพิพากษากันแน่

“ผู้หญิง” ในฟอร์เรสต์ กัมพ์

ประเด็นที่น่าสนใจในส่วนที่เกี่ยวข้องกับ
ผู้หญิงที่แสดงออกในเรื่อง "ฟอร์เรสต์
กัมพ์" นี้ก็คือ ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ให้
ความสำคัญกับ "ผู้หญิง" อย่างมาก
ทั้งๆ ที่ตัวละครเอกเป็นผู้ชาย โดยที่ผู้หญิง
2 คนในเรื่องคือแม่ของกัมพ์นั้นถือได้ว่าเป็น
ผู้ปลูกฝังชีวิตของกัมพ์มาด้วยสองมือ-
เธออย่างแท้จริง และ "เจนนี่" นางใน
ดวงใจก็เป็นทั้งมิตรแสนรักและความผูกพัน

ลูกน้อยของมัน

เธอเป็นตัวแทนของคุณค่าแบบ
ผู้หญิงที่ไม่เชื่อถือการแบ่งแยกมนุษย์ออก
จากกันด้วยระดับของสติปัญญา ดังที่เธอ
กล้าโต้เถียงอาจารย์ผู้ตรวจระดับไอคิว
ผู้มองเห็นว่าระดับไอคิวที่แตกต่างกัน
ทำให้เด็ก ๆ จะต้องแตกต่างกัน แต่แม่ของ
กัมพ์เห็นว่า "มันไม่เห็นจะทำให้ต่างกันเลย"
และที่น่าสนใจที่สุดก็คือ ผู้หญิงแบบเธอ
ลงมือทำในสิ่งที่เธอเชื่อ และผลสุดท้ายที่
สรุปออกมาก็เป็นไปอย่างที่เธอเชื่อถือจริงๆ

กัมพ์นั้นใช้เท้าเพื่อจะสอบเข้า มหาวิทยาลัยและใช้เท้าเรียน จนสำเร็จ ทั้งๆ ที่มหาวิทยาลัย นั้นเป็นสนามของคนที่เขาใช้ สติปัญญาทั้งสิ้น

ในใจส่วนลึกของกัมพ์อยู่ตลอดเวลา

สำหรับ "แม่ของกัมพ์" เป็นตัวละคร
ผู้หญิงที่ผู้เขียนสนใจมาก เธอเป็นผู้หญิง
ชาวชนบทที่แข็งแกร่ง ผู้ที่พร้อมจะตอกกลับ
กับสังคมรอบข้างที่คอยเอาแต่จะหัวเราะ-
เยาะคนที่อ่อนแอกว่า (เช่น ตอนที่กัมพ์
ยังเดินไม่ได้ดี) โดยไม่คิดจะช่วยเหลืออะไร
เธอสอนลูกชายมิให้อับอายในสิ่งที่ตน
เป็นอยู่ และให้มีความมั่นใจในสิ่งที่ตัวเอง
กำลังเป็น นี่เป็นคนที่แข็งแกร่งอย่าง
แท้จริง!!)

เธอเป็นแม่ที่พร้อมจะใช้วิถีทาง
ทุกอย่างในการเลี้ยงลูก และเลี้ยงให้ได้ดี
อย่างที่สุด เธอคิดจนทรมานหาทิกน พาลูก
ไปหาหมอ พาลูกไปโรงเรียน พร้อมคอย
เฝ้าดูลูกประสบความสำเร็จ ดูวิถีเลี้ยงลูก
ของเธอแล้วนึกถึงภาพแม่เสือดาวที่ปกป้อง

ในขณะที่ยังแม่ลูกสติปัญญาดีเกิน
100 ทั้งหลายนั้น มักจะมีปัญหาเรื่อง
"พูดกันไม่รู้เรื่อง สื่อสารกันไม่เข้าใจ"
แม่ลูกที่ฝ่ายลูกมีความเข้าใจเพียงเล็กน้อย
คุณก็กลับไม่มีปัญหาดังกล่าวเลย กัมพ์
สามารถสรุปความสามารถของแม่เขาได้
อย่างถูกต้องว่า "แม่มีวิธีอธิบายตาม
แบบของแม่ที่จะทำให้ผมเข้าใจอยู่เสมอ"
อย่างเช่น เมื่อกัมพ์ถามว่า "การพักร้อน
แปลว่าอะไร" เป็นต้น

การที่แม่ของกัมพ์สามารถตอบ
คำถามจนลูกเข้าใจได้นั้น ก็เพราะ "ผู้ตอบ"
คือแม่นั้น "เข้าใจคำถาม เข้าใจถึงสิ่งที่
อยู่ในใจของลูกอยู่ตลอดเวลา" และนี่คือ
สิ่งที่คนสติปัญญาดีทั้งหลายมักไม่ค่อย
เข้าใจ เพราะเรามักจะเข้าใจ "คำถาม"
แต่ไม่เข้าใจ "คนที่ถาม"

ส่วนผู้หญิงอีกคนคือ "เจนนี่" นั้น เป็นตัวอย่างของผู้หญิงอีกประเภทหนึ่ง ที่ถูกทำร้ายจากครอบครัว จนชีวิตวัยเยาว์ มีแต่บาดแผลที่ลบไม่หาย ครอบครัวที่ไม่ม่แม่และมีแต่พ่อที่ไม่รู้จักเลี้ยงลูก อย่งไรก็ตาม จากบ้านลอมที่โหดร้าย กลับไม่ได้ปลุกปั้นเจนนี่ให้เข็มโหดตามไปด้วย ในทางตรงข้ามเธอกลับเป็นผู้ที่เห็นอกเห็นใจ ผู้ที่โศครายด้วยกัน

เริ่มตั้งแต่ในแวดวงเล็ก ๆ เธอก็มีหัวใจที่จะแบ่งปันให้แก่กัมพ์ เธอคอยให้การหนุนช่วยเขาจนทั้งคู่กลายเป็น "บาท้องโจ" กัน เธอสอนบทเรียนการต่อสู้ชีวิตให้แก่เขาในขณะที่ตัวเองก็แสวงหาบทเรียนให้แก่ชีวิตตัวเองด้วยการทดลองทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นาเสทติด ชีวิตบุปผาชนหรือการเข้าร่วมทางการเมือง

เมื่อเปรียบเทียบกับ "ผู้หญิงรุ่นเก่า" เช่นแม่ของกัมพ์แล้ว เจนนี่ "ผู้หญิงรุ่นใหม่" นั้นต้องยากลำบากกว่า เพราะเธอถูกถอดถอนรากโคนจากชนบทให้เข้ามาแสวงหาตัวเองในเมืองใหญ่ และเส้นทางที่เดินผ่านมานั้นซับซ้อนสลับมากกว่า

ในขณะที่แม่ของกัมพ์เข้าใจอย่างต่องแท้ว่า "ความตาย" คืออะไร และ

สำหรับผู้ชายฝ่ายหัวก้าวหน้า ที่ยังสามารถจะคบหน้าผู้หญิง คนรักได้อย่างหน้าตาเฉย อย่าไปเชื่อคำพูดว่า จะอุทิศตนแบบคนมีอุดมการณ์ ของเขาอยู่เลย

ยอมรับความตายอย่างสงบคนเดียวจนเจนนี่เองแม้จะเข้าใจความตายขนาดที่จะโดดตึกลงมาแล้ว เธอก็ยังไม่เข้าใจว่า "การอยู่และการตายคืออะไร" "ถ้าอยู่จะอยู่อย่างไร" "ถ้าตายจะตายอย่างไร" และเมื่อแม่ของกัมพ์สรุปบทเรียนของชีวิตให้ลูกชายคนบัญญัติน้อยฟังแบบง่าย ๆ ว่า "ชีวิตคนเราก็เหมือนกับกล่อง-ช็อกโกแลตนั้นแหละ เราจะไม่ว่าจะมีอะไรอยู่ข้างในหรอก จนกว่าเราจะเปิดมันออกดู" ในยุคสมัยของแม่ของกัมพ์นั้น

ชีวิตหรือช็อกโกแลตเป็นสิ่งที่น่าชื่นชม ผู้คนในยุคหนึ่งจึงอ้อมเอมใจที่จะเปิดกล่องชีวิตกล่องนี้ออกมาดูเป็นขวัญตา

หากแต่ในยุคสมัยของเจนนี่ พวกเขาต่างถูกหลอหลอมให้ "กลัวความอ้วน" ไปเสียแล้ว เราจึงไม่กล้าหาญพอที่จะเปิดกล่องช็อกโกแลตเพื่อดูข้างใน และนี่เป็นสาเหตุว่าเหตุใดเราจึงกลัวต่อชีวิตทั้ง ๆ ที่ไม่รู้จักรักมันเลยเพราะยังไม่ได้เปิดกล่องออกมามาดูเลย

แต่ไม่ว่าผู้หญิงทั้งสองคนนี้จะแตกต่างกันอย่างไร เธอทั้งสองก็มีอยู่สิ่งหนึ่งอยู่ร่วมกันนั่นคือ "การดูแลเอาใจใส่" อันเป็นคุณสมบัติที่ดีเยี่ยมของสตรี แต่ทว่าสิ่งนี้ก็กลับถูกมองข้ามความสำคัญและถูกเหยียดค่าอยู่บ่อยครั้งในสังคมปัจจุบัน

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้ยกเอาคุณค่าเรื่อง "การดูแลเอาใจใส่" ขึ้นมาเชิดชูอย่างเต็มที่ เพราะเรื่องราวในหนังได้ชี้ให้เห็นว่าการที่กัมพ์เป็นคนที่มีหัวใจดีเยี่ยมนั้นก็เพราะเขาเติบโตมาท่ามกลางอ้อมแขนของแม่ที่ดูแลเอาใจใส่ด้วยความรัก เธออ่านนิทานให้ฟังก่อนเข้านอน จัดเตรียมอาหาร แต่งตัว ไปส่งขึ้นรถโรงเรียน ฯลฯ ทุกอย่างนี้มอบอวลไปด้วยความรักและความเอาใจใส่

และคุณสมบัติที่ดีเด่นดังกล่าวไม่ควรร

จะถูกจำกัดขอบเขตอยู่กับ "เพศหญิง" เท่านั้น หากแต่ "ผู้ชาย" ก็สามารถจะเรียนรู้และทำสิ่งนี้ได้ ดังเช่นที่กัมพ์ถือภาคอาหารมาคอยดูแลใส่ใจแก่แม่ในในช่วงสุดท้ายของชีวิตเธอ และเมื่อเขาเล่นบทแทนแม่ของเขาในการเลี้ยงดูหนูน้อยกัมพ์จูเนียร์ ในแบบเดียวกับที่เขาเคยได้รับมา

โลกเราจะต้องเริ่มต้นเรียนรู้เรื่อง "คุณค่าแห่งความรักความเอาใจใส่" (ที่ตีราคาเป็นเงินไม่ได้) จากกลุ่มผู้หญิง (ไม่กี่) และกลุ่มคนปัญญาอ่อน (ไม่กี่) กันเสียแล้วกระมัง

จาก "นักเรียนที่โง่งม" มาเป็น "กูรู" ของผู้คนรอบข้าง

จากเด็กน้อยที่มีไอคิวไม่ถึงสองทศวรรษ เรียนร่วมกับเพื่อนๆ ในชั้นเรียนปกติได้ ในชั้นหลัง ฟอรัสต์ กัมพ์ ได้กลายมาเป็น "กูรู" ผู้มอบบทเรียนบทแล้วบทเล่าให้แก่ผู้คนที่ใช้ชีวิตรอบข้าง แต่ทว่าเนื้อหาในบทเรียนเหล่านั้น มิใช่เรื่องราวของความรู้ที่หาอ่านได้จากตำราในมหาวิทยาลัย หากทว่าเป็นบทเรียน "ว่าด้วยกามมีชีวิต ว่าด้วยความตาย และว่าด้วยความรัก"

นักเรียนคนสำคัญของกูรูคนนี้ก็คือ ร.ท. แดน เทลเลอร์ ผู้มีชีวิตติดอยู่กับภาพฝันของวีรกรรมคิดว่าตัวเองต้องตายอยู่ในสนามรบจึงจะไปตามสคริปต์ที่สังคมเขียนเอาไว้ให้ และที่สำคัญที่สุดก็คือเขาพบทศวรรษความเข้าใจติดตัวเอาไว้ว่า "เขาเป็นแดน เทลเลอร์ เพราะข้างที่ 2 ข้าง" ดังนั้น พอขาทั้งสองข้างหายไป เขาก็หมดความเป็นคนเสียทีเดียว

ในประโยคสนทนาประสาชู้ระหว่างคนทั้งสอง กัมพ์ทกล่าวกับผู้หมวดตามทีใจซื่อตรงของเขาคิดว่า "ถึงจะไม่มีขา 2 ข้าง แต่คุณก็ยังเป็นแดน เทลเลอร์อยู่" ประโยคนี้หากแปลเป็นภาษาชาวพุทธภพ ก็อาจจะกล่าวได้ว่า "คนเราจะเป็นอย่างไรนั้นล้วนอยู่ที่ใจ ใจจะอยู่ที่ขาที่ไหน"

หากเราอ่านการดำเนินเรื่องในตอนนั้นแบบเชิงสัญลักษณ์ เราอาจจะเห็นวาท "การตัดขา" ของแดนนั้นนั่น ก็คือการตัดอดีตของเขาให้ขาดสิ้นไป ให้เขามีชีวิตอยู่กับปัจจุบัน การตัดขานั้นเปรียบเสมือนการตัดอดีตบางส่วนออกไปจากตนเอง

เมื่อแดนนี้เข้าใจความหมายตอนหนึ่งของชีวิตทั้งหมด เขาก็เลิกโกรธเคืองเค้นกับชีวิต และเขายังพบตัวเองในบริบทใหม่ที่ดีกว่า แดนนั้นในยามซาซัดได้เข้าใจชีวิตอย่างกระจ่างแจ้งได้ดียิ่งกว่าตอนที่เขามีอวัยวะครบทั้ง 32 เสียอีก

บทเรียนบทที่สองที่ว่าด้วย "ความตาย" นั้น ก็ดูเป็นเรื่องตลกอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะชนชาติฝรั่งที่ได้รับการยอมรับว่าเป็นชาติที่ทำท่าจะฉลาดกว่าใครเพื่อนในยุคสมัยนี้ กลับสอบตกอยู่ทุกครั้งเมื่อถึงข้อสอบเรื่อง "ความตาย" ทั้งนี้เพราะฝรั่งชาติตะวันตกมักจะทำใจไม่ได้กับเรื่องแก่และเรื่องตาย โดยพยายามปฏิเสธสังขารแห่งชีวิตนี้อยู่ซ้ำไป

ภาพยนตร์เรื่องนี้ได้สอนบทเรียนดังกล่าวผ่านแม่ของกัมพ์ในตอนเริ่มแรก เมื่อเธอยอมรับความตายอย่างร่าเริงแบบที่เคยเป็นมา พร้อมทั้งสอนลูกไว้ว่า "Dying is a part of life" และทั้งๆ ที่เราเอง

ก็เคยเห็นความตายมาเยือนไม่รู้กี่สิบครั้ง แต่พวกสติปัญญาเลอเลิศก็มักจะยอมรับไม่ได้ (มักจะไม่อยากตายหรือไม่ยอมตาย) แต่ทว่านักเรียนน้อยอย่างกัมพ์ก็เข้าใจได้ง่าย และเขาก็ได้ใช้บทเรียนนี้เมื่อถึงคราวที่ความตายมาเยือนเจนนีบ้าง

บทเรียนเล็ก ๆ แต่สำคัญมากอีกบทหนึ่งคือบทเรียนเรื่อง "ความรัก" ทั้งนี้เพราะเรารู้ยู่เต็มอกว่ากัมพ์นั้นเป็นผู้ที่เกิดมาปัญญาน้อย และจากท่าทางที่แสดงออกถึงการไม่รู้จักรัฐมของเข

ไม่รู้จักโกรธ ไม่รู้จักอวย ไม่รู้จักเสียใจ

"ลา" ทำให้เราพลอยสงสัยไปด้วยว่า "แล้วคนอย่างเขารู้จัก "รัก" ด้วยไหมหนอ" กัมพ์ก็มาหาคำตอบด้วยตัวของเขาเอง เมื่อเขาตัวงอร้องไห้เจนนีแต่งงานกับเขา และเธอทำทำไม่แน่ใจอะไรบางอย่าง กัมพ์กล่าวอย่างซัดถ้อยซัดคำ ว่า "แม้ว่าผมจะเป็นคนโง่ฉลาดนัก แต่ผมก็รู้ว่าความรักคืออะไร"

ไฉนประโยคนี้ ผู้เขียนนำตาซึ่มไปเลย ทั้งนี้เพราะชีวิตของผู้เขียนนั้นแวดล้อมอยู่ด้วยคนผู้แสนฉลาดมีปัญญา แต่พวกเขาส่วนใหญ่ มักจะไม่รู้เลยว่า "ความรักคืออะไร"

ถ้อยคำของกัมพ์นั้นมิใช่ประโยคง่ายๆ

ในขณะที่พ่อแม่ลูกสติปัญญา
ดิเกิน 100 ทั้งหลายนั้น มักจะ
มีปัญหาเรื่อง "พูดกันไม่รู้เรื่อง
สื่อสารกันไม่เข้าใจ" แม่ลูก
ที่ฝ่ายลูกมีความเข้าใจ
เพียงเล็กน้อยดูนั้นก็กลับไม่มี
ปัญหาดังกล่าวเลย

ทุกอย่างบนแผ่นนาร์วาลเลนใหม่เท่านั้น หาก
ถ้อยคำนั้นช่างมีความหมายอย่างยิ่ง เพราะ
มันได้เปล่งออกมาเป็นการกระทำและการ
แสดงออก ในฐานะคนดูเราเข้าใจว่า
ความรักของกัมพ์หมายถึงความสุขเมื่อ
ได้เห็นหน้าคนที่รัก ได้เขียนจดหมายถึง
ในยามที่ห่างไกล ได้คิดถึงเวลาอยู่คนเดียว
ได้ปกป้องเวลาถูกทำร้าย ได้หวังไว้เวลา
เธอเจ็บปวด ได้ดูแลยามเธอล้มเจ็บ ได้
ให้อภัยเวลาเธอทำผิดพลาด และยังเป็น
ความรักที่ไม่เห็นแก่ตัว ไม่ยึดเหนี่ยว
หนองแน่นไว้กับตัวเองเท่านั้น

หญิงใดเกิดมาแล้วได้รับความรัก
จากชายผู้เฒ่าแต่รู้จักรักเช่นนั้น ก็นับว่า
ไม่เสียชาติเกิดแล้ว!!

ปรัชญาในการมองโลก และมองชีวิตจากคน ปัญญาน้อย

อาจเป็นเพราะความเหี้ยมโหดและ
โสมมของสังคมปัจจุบันที่หล่อหลอมให้
ผู้คนต่างพากันมองโลกในแง่ร้าย (pessi-
mistic) อยู่ด้วยตาข้างเดียว ในขณะที่
ฟอร์เรสต์ กัมพ์ ได้มาเบิกตาข้างที่มอง
ในแง่ดี (optimistic) เพื่อให้เกิดการสมดุล
มากขึ้น

ประโยคที่ติดปากยอดชายนายกัมพ์

อยู่เสมอก็คือ “ข้อดีอย่างหนึ่งของเรื่องนี้
ก็คือ ...” อันสื่อแสดงให้เห็นการพลิก
มองทาดูเล้าที่ยังเหลืออีกครึ่งขวดใน
ขวดเล้าที่กินหมดไปแล้วครึ่งหนึ่ง

ขนาดตกไปอยู่ในบรรยากาศชวน
หดหู่ท่ามกลางเสียงระเบิดและควีนบิน
ของสงครามเวียดนาม พ่อยอดชายนาย
คนนี้ก็ยกอุตสาห์พูดออกมาว่า “ข้อดี
อย่างหนึ่งของพวกเวียดนาม (เชื้อที่พลทหาร
อเมริกันใจโอเกียดซังอย่างที่สุด) ก็คือ
มืออะไรให้พวกเรา (ทหารอเมริกัน) ทำ
อยู่เสมอ เดี่ยวตรวจจอบมองค์ เตรียมลาด-
ตระเวน เดี่ยววิ่งหนีระเบิด ฯลฯ” และ
ในระยะเวลาที่อากาศเลวร้ายอย่างสุดขีด
ของเวียดนามเพราะฝนตกติดกันแบบ
ไม่หยุดพักเลยตลอด 3 เดือน ก็ยังมี
บางคืนที่ฝนหยุดตก และท้องฟ้ามีดวงดาว
จะยิบระยับไปหมดที่นายกัมพ์เห็นว่า “เป็น
ข้อดีอย่างหนึ่ง”

แม้แต่เมื่อที่แกถูกกระสุนระเบิด
เข้าให้ที่แก้มกัน ตะแกก็ยังอุตสาห์บอกว่า
“ข้อดีอย่างหนึ่งของถูกยิงที่นั่นก็คือ
ยังสามารถนอนคว่ำเลียกินไอศกรีมได้อยู่”
ช่างมีสุนทรีย์ในชีวิตเสียที่กระไร

ต่อหน้าคนที่ไม่มีหระต่อโชคร้าย
ใดๆแบบนี้ เห็นที่ว่าความโชคร้ายไม่ว่า
แบบไหนก็คงไม่มีปัญญาจะสะกิดสะเกา
นายกัมพ์ได้อย่างแน่นอน

หากว่าสิ่งที่อยู่ลึกลงไปกว่าการ
นำเสนอวิธีมองโลกในแง่ดีแบบฟอร์เรสต์
กัมพ์นั้น อาจเป็นไปได้ว่า เมื่อชีวิตของ
มนุษย์ปัจจุบันกำลังอยู่ในเส้นทางตีบัน
แบบมีวิกฤตอยู่รอบด้าน บางทีวิธีมองโลก
แบบกัมพ์อาจจะช่วยเป็นแพชชีฟที่ประคอง
มนุษยชาติเราให้ลอยคออยู่ได้จนกระทั่ง
ถึงวันใกล้ฝั่งกระมัง

นอกจากวิธีการมองโลกในแง่ดี
อย่างแบบที่เป็นรูปธรรมแล้ว เรายังมองเห็น
การมองโลกในแง่ดีอย่างแบบที่เป็นนาม-
ธรรมแฝงเร้นอยู่อีกด้วย กรณีที่ซัดที่สุด
ก็คือทัศนะต่อชีวิตของเจนนี

กัมพ์นำเสนอวิธีการมองโลกอย่าง
ดียิ่งต่อชีวิตของเจนนีที่ไร้ข้อสรุปว่า แม้ว่า
ชีวิตที่ผ่านมาของเธอจะและทะเล็กเพียงใด
แต่เธอก็ยังสามารถจะทำความสะอาดชีวิต
ให้ดูเอี่ยมอ่องขึ้นมาได้ใหม่ เหมือนกับ
จะบอกว่า มนุษย์เรานั้นแม้จะบาดเจ็บได้
แต่ก็สามารถจะเยียวยาได้เช่นกัน

และในส่วนที่เป็นปรัชญาชีวิตซึ่งโลก
ทางตะวันออกและตะวันตกยังคงเกี่ยวกัน
และเสวนากันอยู่เสมอก็คือ ชีวิตมนุษย์นั้น
เราลิขิตหรือใครลิขิตกันแน่

คำถามของโลกตะวันตกนั้นจะตอบ
อย่างหนักแน่นว่า “ชีวิตของมนุษย์นั้น
อยู่ในกำมือของมนุษย์อย่างแน่นอน และ
เราเป็นผู้ลิขิตเส้นทางเดินชีวิตของเราเอง”
สัญลักษณ์ที่ปรากฏในภาพยนตร์เรื่องนี้
ก็คือ “รองเท้า” ที่เจ้าของสามารถจะ
ควบคุมกำหนดทิศทางเดินให้เป็นไปตามที่
ใจต้องการ

ส่วนโลกตะวันออกนั้น ดูออกจะ
เชื่อว่าชีวิตของมนุษย์นั้นถูกชักโยกจาก
อำนาจที่อยู่เหนือกว่ามนุษย์ ไม่ว่าเรา
จะขนานนามว่าเป็น พรหมลิขิต บุญทำ
กรรมแต่ง หรือโชคชะตาก็ตาม ชีวิตของ
มนุษย์ยังเปรียบเสมือนขนนกที่ล่องลอย
ไปตามกระแสบางอย่างที่อยู่นอกเหนือ
การควบคุมของตัวเองของมันเอง

จากข้อถกเถียงเบื้องต้นนั้น กัมพ์
ได้ทำหน้าที่ออกมาเป็นภรรมากรหาข้อสรุป
ในตอนท้ายว่า “เห็นที่ว่าปรัชญาทั้งสอง
จะต้องพบกันครึ่งทางเสียแล้ว” เส้นขอบฟ้า
ตรงที่ปรัชญาทั้งสองมาบรรจบกันนั้น
บรรดาจอมยุทธพหุจะกล่าวได้อย่างชัดเจน
ชัดเจนว่า “มนุษย์นั้นเป็นผู้พยายาม
และเป็นผู้กระทำ แต่ฟ้าดินจะเป็น
ผู้กำหนด”

แต่ถ้อยคำที่คุ้นหูบรรดาหนอน-
หนังสือกำลังภายในแบบคนไทยนี้
อาจจะฟังดูแปลกใหม่สำหรับชาว-
อเมริกันผู้กำลังอยู่ในกระแสของการ
แสวงหาอีกกระลอกหนึ่ง

